

25.8.2021

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Lausunto jätesäädöspakettiin sisältyvistä asetusluonnoksista

Viite: Lausuntopyyntöne 23.6.2021

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksista ehdotuksiksi jätealan asetusten muuttamisesta. Lausuntoja pyydetään yhteensä kymmenestä eri asetusluonnoksesta. Ehdotetuilla asetuksilla täsmennettäisiin jätelain (646/2011) säännöksiä, jotka ovat tarpeen EU:n ns. jätesäädöspaketin täytäntöön panemiseksi. Laki jätelain muuttamisesta astui voimaan 19.7.2021. Ehdotettujen asetusten tavoitteena on osana EU:n jätesäädöspaketin kansallista täytäntöönpanoa ja siihen liittyvää jätelainsäädännön uudistusta vahvistaa kiertotaloutta Suomessa sekä tehostaa jätehierarkian (etusijajärjestys) noudattamista ja lisätä materiaalien resurssitehokasta käyttöä sekä kierrätystä.

Tampereen kaupunki lausuu jäteasetusta koskien Lausuntopalvelu.fi-sivustolla seuraavaa:

1 luku Yleiset säännökset (1-6 §)

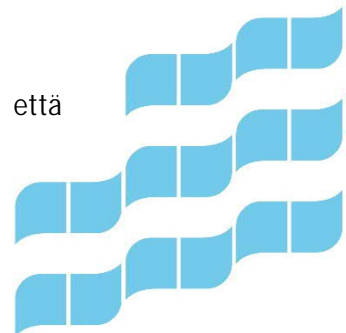
1 § Määritelmät:

- Tampereen kaupunki esittää ympäristöministeriölle harkittavaksi, voisiko jätelain tarkoitusta palvelevan kiinteistön määritelmän lisätä 1 §:ään, tai olisiko sitä mahdollista avata esimerkiksi asumisen erilliskeräystä koskevien pykälien 18–20 yhteydessä. Muissa laissa käytetyt kiinteistön määritelmät eivät ole jätelain näkökulmasta relevantteja, vaan jätehuoltoa tarkastellaan usein rakennuskohtaisesti. Vähintäänkin tarvetta olisi asiaa koskevalla yhtenäiselle ohjeistukselle jäljempänä lausunnossa esitetyn vuoksi.
- Tampereen kaupunki pitää taajaman määritelmän lisäämistä jäteasetukseen tärkeänä, ja olennaista on, että määritelmää on tarkennettu myös perustelumuiustiossa. Taajaman käsitteen tulkintaan olisi kuitenkin asetuksen määritelmän ohella syytä tarjota ohjeistusta myös käytännön tasolla. Voiko viranomaisen tulkita taajaman käsitettä? Miten toimitaan YKR-ruutuaineiston reuna-alueilla ja miten otetaan huomioon muutokset taajamaruudukon reuna-alueilla? Millä tavalla oikeudellisesti sitova on YKR-kartta-aineisto? Erityisesti erilliskeräyksen reuna-alueilla olisi olennaista tietää, onko YKR-taajamaruudukko oikeudellisesti sitova ja voidaanko sitä käyttää päätöksenteon pohjana. Näin varmistetaan kuntalaisten tasapuolinen kohtelu.

2 luku Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset

10 § Jätteen keräys

- Pykälässä esitetään jätteen keräystä koskevia vaatimuksia. Uutena on mm., että jäteastian kanteen tai etuseinään kiinnitettävän merkinnän lisäksi jäteastiaan

25.8.2021

tai sen välittömään läheisyyteen olisi asetettava selvästi nähtäville kerättävää jätelajia koskevat lajitteluohjeet ja jäteastian pesuvaatimus vähintään kerran vuodessa. Tampereen kaupunki toteaa täsmennetyt säännökset olevan tarpeelliset ja ehdottaa, että asetuksen sanamuodossa ja/ tai sen perusteluissa vahvennetaan edelleen vastaanottoaikojen haltijan/ kiinteistön haltijan vastuuta lajittelusta tiedottamiseen.

- Ehdotetun säännöksen 3 momentin mukaan vastaanottoaikojen järjestäjän ja jätteen kuljettajan on huolehdittava jätteen kuormaamisen ajoittamisesta ja muista kuljetusjärjestelyistä siten, että vastaanottoaikojen läheisyydessä asuville ja oleskeleville ei aiheudu melu- tai muuta vastaavaa häiriötä. Tampereen kaupunki ehdottaa säännöstä täsmennettäväksi siten, että jätteen kuljettajan on lisäksi noudatettava kunnan jätehuoltomääräysten mukaisia jätteen kuormausaikoja.

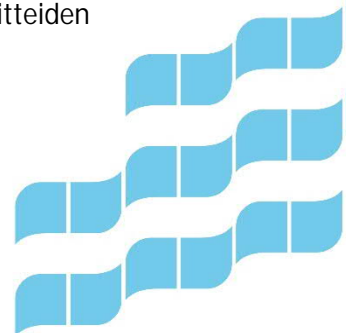
Luku 4 Jätteiden erilliskeräys ja hyödyntäminen

18 § Asumisessa syntyvän biojätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys

19 § Asumisessa syntyvän pakkausjätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys

20 § Muun asumisessa syntyvän jätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys

- Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että asetusluonnoksen pykälien 18-20 sanamuodot jättävät auki sen, koskevatko pykälissä mainitut erilliskeräysvelvoitteet kiinteistöllä sijaitsevaa rakennusta, jossa on 5 huoneistoa vai myös kiinteistöä, jolla on viisi huoneistoa mahdollisesti kukin erillisissä rakennuksissa (esim. paritalot tai erillistalot). Pykälien tulkinta muuttuu merkittävästi, mikäli kiinteistöllä tarkoitetaan tontin ja rakennuksen muodostamaa kokonaisuutta eikä pelkkää maa-alaa, jolla voi sijaita useita rakennuksia, jotka ovat mahdollisesti järjestäneet jätehuoltonsa kukin jätteen haltijoittain. Ympäristöministeriön internetsivuilla ([Usein esitetyt kysymykset jätteiden erilliskeräyksestä kiinteistöillä - Ympäristöministeriö](#)) on esitetty, että jäteasetuksen erilliskeräysvelvoitteet koskisivat ainoastaan kerros- ja rivitaloja. Tämä ei kuitenkaan käy yksiselitteisesti ilmi jäteasetuksen pykälien 18-20 sanamuodoista tai perusteluista. Yksiselitteinen kirjaus kiinteistön määritelmästä jäteasetuksessa olisi tarpeen tulkinnanvaraisuuksien poistamiseksi sekä seurannan ja valvonnan mahdollistamiseksi.
- Tampereen kaupunki pitää valittua jätelain sääntelymallia, jossa kunnan jätehuoltoviranomaisella on jätelain 91 §:n mukaan 15 §:ssä säädetty mahdollisuus poiketa asetuksen mukaisista erilliskeräysvelvoiterajoista, erittäin hyvänä ratkaisuna. Sääntelymalli mahdollistaa alueellisten erityispiirteiden sekä esimerkiksi jätteen jätehuollon kokonaisvaikutusten huomioon ottamisen erilliskeräysvelvoiterajoja asetettaessa kullakin alueella. Lisäksi on erittäin tärkeää, että yksittäisen jätteen haltijan on mahdollista hakea poikkeamista jätehuoltomääräyksistä erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisen osalta perustellusta syystä. Esimerkiksi Pirkanmaan alueella, jossa on alkuvuodesta 2021 päivitetty kunnallisia jätehuoltomääräyksiä vastaamaan tulevan jäteasetuksen velvoiterajoja, on tullut esille yksittäisiä kiinteistöjä, jossa vaadittavien jätteiden sijoittaminen kiinteistölle ei ole mahdollista paloturvallisuus- ja kaavamääräykset huomioiden. Tämän vuoksi jätehuoltomääräyksistä poikkeamisen myöntäminen erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisen osalta on oltava mahdollista myös yksittäisille kiinteistöille.

25.8.2021

21 §. Kunnan järjestämä jätteen alueellinen vastaanotto

- Jätelain 15 §:n 3 momentin ja 34 §:n 2 momentin nojalla annettavassa pykälässä säädettäisiin eräiden sellaisten asumisessa syntyvien jätteiden alueellista vastaanottoa koskevista vaatimuksista, jotka eivät kuulu ehdotetuissa 18–20 §:ssä tarkoitettujen kiinteistökohtaisten erilliskeräysvelvoitteiden piiriin. Kunnan tulisi järjestää tällaisille jätteille paikalliset olot, väestötiheys sekä syntyvän jätteen määrä ja laatu huomioiden riittävä määrä vastaanottopaikkoja siten, että vastaanottopaikat olisivat jätelain 34 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti vaivattomasti jätteen tuottajan saavutettavissa. Pykälän kirjaus jättää tulkinnanvaraiseksi sen, mikä katsotaan riittäväksi määräksi vastaanottopaikkoja ja mikä katsotaan vaivattomaksi saavutettavuudeksi. Pykälää olisi syytä tarkentaa tämän osalta esimerkiksi perustelumuihistiassa.

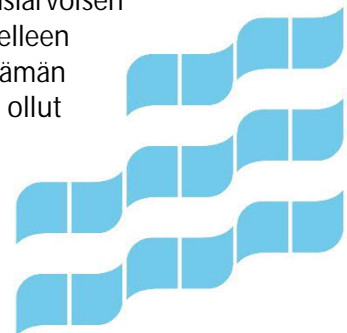
22 § Muun kuin asumisessa syntyvän jätteen erilliskeräys

- Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että jätteen haltija voisi jätelain 15 §:n 2 momentissa säädetyin edellytyksin poiketa 1 momentissa tarkoitetuista erilliskeräysvelvoitteista. Jätteen haltijan tulisi esittää poikkeamisen perusteet pyynnöstä valvontaviranomaiselle (kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai ELY-keskus), joka voisi puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin ja tarvittaessa määrätä jätteen haltijan järjestämään erilliskeräyksen jätelain 125 tai 126 §:n perusteella. Tämä yksittäistä jätteen haltijaa koskeva poikkeamismahdollisuus ei kuitenkaan koske kunnan hallinto- ja palvelutoimintaa, jonka yhdyskuntajätehuolto on kunnan järjestämisvastuulla. Ko. kohdan perusteluihin tulisi täsmentää, että edellä kuvattu poikkeamismenettely koskee vain muita kuin kunnan järjestämisvastuulle kuuluvia jätteen haltijoita.
- Lisäksi Tampereen kaupunki huomauttaa, että mikäli jätehuollon järjestää kunta, niin toimija ei voi itse päättää poiketa erilliskeräysvelvoitteista, vaan sen on toimittava kunnan jätehuoltomääräysten mukaisesti ja mahdollisesti tarpeen mukaan haettava niistä poikkeusta kunnan jätehuoltoviranomaiselta.

Luku 5: Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus jätteistä sekä siirtoasiakirja

43 § Kunnan jätehuoltoviranomaiselle ilmoitettavat tiedot kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta

- Pykälä vastaisi pääosin sisällöltään voimassa olevan jäteasetuksen 26 §:ää. Pykälään esitetään kuitenkin lisättäväksi velvoite antaa kiinteistöä koskevana tunnistetietoina mahdollisuuksien mukaan myös tiedot kiinteistön kiinteistö- tai rakennustunnuksesta. Tampereen kaupunki katsoo, että vaatimus kiinteistötunnuksen toimittamisesta mahdollisuuksien mukaan ei ole riittävä.
- Jätteenkuljetusrekisteri on välttämätön työkalu jätelain seurannassa ja valvonnassa. Tämän vuoksi Tampereen kaupunki katsoo, että kiinteistötunnuksen raportointia tulisi voida kaikissa tilanteissa edellyttää raportoitavaksi osana kiinteistöittäistä kuljetustietoa, jotta jätelain 39 §:n mukaiset jätteenkuljetustiedot pystytään kohdentamaan oikealle kiinteistölle. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, koska jätelain muutoksella (714/2021) mahdollistettiin edelleen sekajätteessä sekä saostus- ja umpisäiliölietteissä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen mahdollisuus, vaikka kyseissä kuljetusjärjestelmässä on ollut ongelmia mm. seurannan ja valvonnan osalta. Ongelmat ovat johtuneet mm.

25.8.2021

puutteellisista jätteenkuljetusrekisteritiedoista, joiden perusteella seuranta ja valvonta ei ole ollut mahdollista.

- Valtakunnallisessa rekisteritiedossa on puutteita, minkä vuoksi kiinteistön haltijan nimi ja kiinteistön osoite eivät useinkaan riitä määrittämään rakennusta, minkä jätteistä on kyse. Tämä riittää yleensä lähinnä taajamassa, jossa kiinteistöjen määräalat ovat pieniä, eikä rakennuksia ole useita. Esimerkiksi alueellisen jätehuoltoviranomaisen toimialueella kiinteistöittäisistä jätteenkuljetusrekisteritiedoista on pystytty vuosittain kohdentamaan ainoastaan noin 60-70 % tiedon puutteellisuuden vuoksi.
- Ainoana ratkaisuna tilanteen parantamiseksi ei voi olla raportoinnin lisääminen neljännesvuosittain tapahtuvaksi, koska raportoinnin lisääminen ei paranna kuljetusrekisteritietojen laadussa ilmenneitä puutteita. Ainoa tapa kohdentamisen parantamiseen on kiinteistötunnuksen raportointi osana kiinteistöittäistä kuljetustietoa.
- Tampereen kaupunki huomauttaa lisäksi, että 43 §:n mukaisissa kiinteistöittäisissä jätteenkuljetustiedoissa on edelleen puutteellisesti huomioitu niiden soveltuvuus saostus- ja umpisäiliölietteen jätehuoltoon. Puute on ollut jo voimassa olevassa jäteasetuksessa. Pykälässä käytetty termi "jäteastia" ei vastaa lietesäiliötä, eikä esimerkiksi jäteastian koko sovellu raportointitiedoksi saostus- ja umpisäiliölietteissä, sillä tietoa ei useinkaan ole edes asukkaalla, vaan ainoastaan noudettu lietteen määrä on mahdollista raportoida viranomaiselle. Tätä olisi syytä edelleen tarkentaa asetuksen valmistelussa. Lisäksi lietteen laadun tarkentaminen raportoinnissa olisi tarpeen, sillä EWC-koodisto ei erittele umpisäiliö- ja saostussäiliölietteitä erikseen. Näitä kuitenkin koskevat erilaiset tyhjennysvälivaatimukset kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä.

44 §. Kunnan jätehuoltoviranomaiselle ilmoitettavat tiedot biojätteen pienimuotoisesta käsittelystä kiinteistöllä

- Pykälässä täsmennettäisiin, mitä tietoja jätteen haltijan olisi annettava kunnan jätehuoltoviranomaiselle kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta biojätteen käsittelystä. Viranomaisen olisi merkittävä nämä tiedot jätelain 143 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Tehtävä on jätehuoltoviranomaiselle uusi ja aiheuttaa hallinnollista kuormaa sekä tietojärjestelmien uudistamistarpeen. Pirkanmaalla alueellisen jätehuoltolautakunnan alueella kompostointi-ilmoituksia ei ole aikaisemmin ollut käytössä, minkä vuoksi tämä lisää jätehuoltoviranomaisen hallinnollista kuormaa merkittävästi. Alueellisen jätehuoltolautakunnan alueella on noin 149 000 pientaloa ja mikäli esimerkiksi 30 % näistä kiinteistöistä kompostoisi biojätteestä, toisi tämä jopa yli 44 000 kompostointi-ilmoitusta viranomaiselle käsiteltäväksi viiden vuoden välein. Uusi tehtävä ei ole hoidettavissa sisäisin järjestelyin, kuten lain valmisteluaineistossa oli arvioitu, vaan sen hoitaminen vaatii lisäresurssien lisäksi mm. tietojärjestelmien automatisaatiota.
- Hallinnollisen kuorman rajoittamiseksi Tampereen kaupunki toivoo uudelleen pohdittavaksi erityisesti tietovaatimuskohtaa 4. Kohdan 4 mukaan jätteen haltijan tulisi ilmoittaa viranomaiselle käsittelylaitteiston kapasiteetti ja vuotuinen käyttöaika (esim. käyttö ympärivuotisesti/ vain kesäkaudella) sekä tieto siitä, kuinka monen henkilön tuottamaa biojätettä kiinteistöllä käsitellään. Tampereen kaupunki

25.8.2021

kyseenalaistaa erityisesti tietovaatimuksen siitä, kuinka monen henkilön tuottamaa biojätettä kiinteistöllä käsitellään. Tämä ilmoitettava tieto on ilmoittajan kannalta vaikea. Kimpakompostoinnissa tiedon ylläpito on entistä vaikeampaa. Kiinteistön asukasmäärä ei ole välttämättä sama kuin kompostoreita käyttävien henkilöiden lukumäärä. Tieto ei ole myöskään laskennan kannalta relevantti, koska se voi olla erittäin muuttuva suure ja vanhenee nopeasti. Käsitteilylaitteiston kapasiteetin arviointi olisi pitkälti arviopohjaista, eikä sitä voitaisi pitää kuin viitteellisenä.

- Tampereen kaupunki ehdottaakin, että viranomaiselle ilmoitetaan vain kiinteistötyyppi (esim. omakotitalo, rivitalo ja kerrostalo) ja huoneistojen lukumäärä muista kuin omakotitaloista. Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan em. tiedoilla päästäisiin luotettavampaan laskentaan biojätteen kompostointimäärästä kuin satunnaisella henkilömäärällä, koska em. tiedot eivät muutu niin usein. Keskimääräiset asukasmäärät rakennustyyppiä kohden ovat saatavilla tilastoista. Samoin kiinteistötyyppejä ja huoneistolukumäärää koskevat tiedot olisi saatavilla automaattisesti valtakunnallisista rekistereistä. Keskimääräisen biojätteen tuoton/asukas, joka selvitetään tutkimuksin, voi sitten kertoa kompostoivien rivi- ja vastaavien useiden huoneistojen rakennusten ja omakotitalojen omilla keskimääräisillä rakennustyyppikohtaisilla asukasmäärillä. Mikäli käyttöaikatietoa tarvitaan laskennan pohjaksi, ei liene riittävää, että ilmoitukseen kirjataan käyttö kesäkaudella, vaan järkevämpää olisi pyytää kompostorin vuotuisen käyttökuukausien lukumäärä (0-12).
- Lisäksi Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota 44 §:n 1 momentin velvoitteeseen, jonka mukaan kiinteistöä koskevana tunnistetietoina olisi toimitettava mahdollisuuksien mukaan tiedot kiinteistön kiinteistö- tai rakennustunnuksesta. Tampereen kaupunki katsoo, että vaatimus kiinteistötunnuksen toimittamisesta mahdollisuuksien mukaan ei ole riittävä, vaan kiinteistötunnuksen raportointia tulisi voida edellyttää kompostointi-ilmoituksissa, jotta kompostointi-ilmoitusten mukaiset tiedot pystytään kohdentamaan oikealle kiinteistölle. Tämä on olennaista mm. seurannan ja valvonnan näkökulmasta, koska kompostointi-ilmoitusten tarkoitus on kaksitasoinen. Kompostointi-ilmoituksia ei käytetä pelkästään biojätteen pienimuotoisen käsittelyn laskennassa, vaan vähintään yhtä olennainen käyttötarkoitus on se, että niillä varmistetaan biojätteen erilliskeräysvelvoitteiden noudattaminen ja niistä vapautuminen omatoimisen käsittelyn myötä.
- Perustelumustion mukaan EU:n säädökset sallivat biojätteen pienimuotoisen käsittelyn huomioon ottamisen yhdyskuntajätteen kierrätysasteen laskennassa edellyttäen, että käsittelyn laajuutta selvitetään vähintään viiden vuoden välein luotettavin menetelmin. Tämän vuoksi 44 §:n 3 momenttiin on kirjattu, että tiedot on päivitettävä vähintään viiden vuoden välein. Tampereen kaupunki huomauttaa, että vaatimuksen aiheuttama hallinnollinen kuorma tulee olemaan valtava. Lisäksi pykälän sanamuodot ja perustelumustio jättävät epäselväksi sen, minkä tahon tulee olla aktiivinen osapuoli tietojen päivityksessä. Onko vastuu kiinteistön haltijalla vai jätehuoltoviranomaisella? Vastuun yksiselitteinen määrittäminen on ensiarvoisen tärkeää hallinnollisen kuorman vähentämiseksi. Tampereen kaupunki katsoo, että vastuu tietojen päivittämiseen viiden vuoden jälkeen tulee olla jätteen haltijalla. Jätehuoltoviranomainen laatii vastauskirjeen ilmoitukseen, joka on voimassa määräajan eli 5 vuotta. Mikäli kiinteistön haltija ei päivitä ilmoitustaan määräajan jälkeen, katsotaan kompostointi kiinteistöllä päättyneeksi. Jätehuoltoviranomaisen vastuulla ei voi olla kaikkien kompostoivien kiinteistöjen kontaktointi tietojen pyytämiseksi uudelleen. Lisäksi Tampereen kaupunki huomauttaa, että käytännön työ on osoittanut, että kiinteistön haltijat eivät muista ilmoittaa kiinteistön

25.8.2021

olosuhteissa tapahtuneista muutoksista kuten esimerkiksi kompostoinnin lopettamisesta. Tämän vuoksi ilmoitusten määräaikainen voimassaolo on ainoa keino rekisterin ylläpitämiseksi ajan tasalla. Mikäli ilmoitukset ovat voimassa toistaiseksi, eivätkä jätteen haltijat vastaa jätehuoltoviranomaisen päivityspyyntöön, aiheuttaa se turhaa hallinnollista työtaakkaa myös valvontaviranomaisille. Perustelumuiiota olisi vähintään syytä tarkentaa tämän vaatimuksen osalta.

- Kompostointi-ilmoitusten jättämistä koskeva vaatimus on sinänsä ymmärrettävä seurannan ja valvonnan näkökulmasta. Se myös parantaa kunnan viranomaisten mahdollisuuksia varmistaa, että biojätteen pienimuotoinen käsittely kiinteistöllä tapahtuu asianmukaisesti. Hallinnollinen kuorma on kuitenkin pidettävä edes jollain tasolla kohtuullisuuden rajoissa sekä viranomaisten että jätteiden haltijoiden näkökulmasta. Joka tapauksessa uudet vaatimukset yhdistettynä erilliskeräyksestä kompostoimalla vapautumisen mahdollisuuteen lisäävät tarvetta viranomaisten suorittamille kompostointitarkastuksille. Myös tähän on varattava resursseja jätehuoltoviranomaisessa.
- Jäteasetuksen 44 §:n 3 momentin ja sitä koskevan perustelumuiotuksen mukaan jätelain muuttamisesta annetun lain siirtymäsäännösten mukaan jätteen haltijan ilmoitusvelvollisuutta kiinteistöllä tapahtuvasta biojätteen pienimuotoisesta käsittelystä ja viranomaisen velvollisuutta merkitä tiedot 143 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2023. Tämän ajankohdan jälkeen tapahtuvasta käsittelyn aloittamisesta tai lopettamisesta tulisi ilmoittaa kunnan jätehuoltoviranomaiselle kahden kuukauden kuluessa. Tampereen kaupunki huomauttaa, että pykälän kirjaus jättää huomiotta ne kiinteistöt, jotka ovat kompostoineet biojätteensä jo ennen siirtymäajan umpeutumista. Pykälää ja sen perustelua tulisikin selkeyttää siten, että se yksiselitteisesti edellyttäisi kaikilta kompostoivilta kiinteistöiltä ilmoituksen tekemistä jätelain ja -asetuksen mukaisiin siirtymäaikoihin mennessä.

Yleistä

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan jätelain ja -asetusten muutokset ovat niin laajoja, että ympäristöministeriön tulisi harkita jätelakioppaan päivittämistä ja muunkin ohjeistuksen antamista.

